

AVIZ

la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative

Guvernul a examinat proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă nr. 235 din 18.06.2025, de către un grup de deputați în Parlamentul Republicii Moldova și comunică următoarele.

Inițiativa legislativă este înaintată în conformitate cu art. 73 din *Constituția Republicii Moldova* și art. 47 din *Regulamentul Parlamentului*, adoptat prin *Legea nr. 797/1996*.

Sub aspectul intenției de reglementare, potrivit notei de fundamentare, proiectul de act normativ are drept scop modernizarea cadrului normativ din domeniul actelor de stare civilă, prin ajustarea acestuia la noile cerințe tehnologice și administrative, precum și asigurarea prestării eficiente și accesibile a serviciilor publice de stare civilă.

Proiectul de act normativ nominalizat este prezentat de autori ca fiind menit să faciliteze accesul cetățenilor la serviciile publice de stare civilă, fapt care este necesar și salutabil. Totuși, unele prevederi din proiect ar putea avea efecte contradictorii și riscă să afecteze drepturile și interesele cetățenilor, fapt care necesită anumite ajustări. Anumite dispoziții ale proiectului ridică probleme de interpretare și aplicare practică, ceea ce poate conduce la dificultăți, inclusiv de ordin administrativ în exercitarea drepturilor privind înregistrarea faptelor și a evenimentelor de stare civilă.

În acest context, în baza avizelor recepționate de la autoritățile competente, prezentăm acele aspecte care necesită analiză suplimentară și revizuire pentru îmbunătățirea proiectului de lege:

I. Modificările propuse pentru Legea nr. 100/2001 privind actele de stare civilă

1. La Art. I pct. 3, în partea ce se referă la art. 3 alin. (3), este necesară completarea alineatului cu următorul text: „cuvintele „săvârșirii lor” se substituie cu cuvintele „săvârșirii sau producerii lor” ”.

Completarea este necesară, deoarece potrivit redacției în vigoare, „actele de stare civilă oficializate conform ritualurilor religioase, până la instituirea sau reconstituirea organelor de stare civilă, și înregistrate conform legii în vigoare la data săvârșirii lor sunt recunoscute valabile fără a se cere să fie înregistrate la organele de stare civilă”. Astfel, în cazul substituirii cuvântului „Actele” cu cuvintele „Faptele și evenimentele”, sintagma „săvârșirii lor” nu este compatibilă cu modificările propuse de autor, ținând cont de faptul că „faptele se săvârșesc”, iar „evenimentele se produc”.

2. Propunerile de la pct. 8 din proiect prevăd modificarea art. 7 din *Legea nr. 100/2001 privind actele de stare civilă* în sensul emiterii exclusiv în format electronic a extraselor de pe actele de stare civilă, acestea urmând să conțină un identificator electronic sub formă de cod digital, în vederea verificării autenticității și validității documentului. Intenția de digitalizare a serviciilor publice este una necesară și susținută de Guvern; considerăm însă, că prevederile în redacția propusă, în lipsa unor norme tranzitorii, sunt restrictive și **nu răspund nevoilor reale ale cetățenilor, în special ale celor din categoriile vulnerabile**. Or, excluderea posibilității de emiterie a extraselor pe suport de hârtie la solicitarea expresă a solicitantului creează un risc real de marginalizare a anumitor categorii ale populației, **în special:**

- persoane vârstnice, care nu dețin abilități digitale și nu au acces facil la mijloace electronice;

- persoane din mediul rural sau din comunități defavorizate, unde infrastructura digitală este limitată;

- persoane care au nevoie de prezentarea documentului pe suport de hârtie pentru proceduri administrative în curs sau în relație cu instituții din domeniul privat, care încă nu acceptă documente exclusiv digitale/electronice.

Totodată, trebuie de avut în vedere că în prezent există numeroase proceduri administrative, atât la nivel național, cât și în raport cu autorități/instituții din alte state, care presupun, în mod explicit, depunerea/prezentarea de documente pe suport de hârtie, cum ar fi instituțiile bancare, operatorii de telefonie mobilă, primăriile etc. Eliminarea completă și bruscă a posibilității de a obține extrasele și în format tipărit poate afecta accesul la aceste proceduri și va avea repercusiuni negative asupra realizării drepturilor acestora.

În plus, cetățenii care au depus deja solicitări sau au achitat taxe pentru eliberarea documentelor de stare civilă se pot confrunta cu blocaje sau întârzieri, în lipsa posibilității de a opta pentru solicitarea documentului de stare civilă pe suport electronic sau pe suport de hârtie, cel puțin la etapa inițială a implementării.

Având în vedere toate aceste considerente, **subliniem necesitatea unei abordări etapizate de implementare, ca până la digitalizarea completă a serviciilor de stare civilă, să se păstreze opțiunea emiterii extraselor și pe suport de hârtie, la solicitarea expresă a persoanei**. Această soluție ar asigura un echilibru între obiectivele de modernizare administrativă și principiile accesibilității, incluziunii și respectării drepturilor cetățenilor.

Mai mult ca atât, remarcăm că în nota de fundamentare se expune posibilitatea de a solicita extrasul pe suport de hârtie, însă proiectul de lege omite să reglementeze acest fapt. Totodată, din conținutul alin. (3) și (4) rezultă că certificatul privind starea civilă și certificatul de capacitate matrimonială se va elibera doar pe suport de hârtie, or, dacă intenția autorului este să fie posibil de eliberat aceste documente în formă electronică, atunci se va reglementa acest aspect.

În acest context, **propunem** completarea alin. (2) al art. 8 cu un nou alin. (3), în care se va include o prevedere privind posibilitatea de a solicita extrasul inclusiv pe suport de hârtie, cu **următorul cuprins** (cu renumerotarea alineatelor următoare):

„(3) La solicitarea persoanei, extrasul de pe actul de stare civilă emis în format electronic se imprimă, aplicându-se semnătura olografă și ștampila autorității abilitate prin care se confirmă faptul că conținutul imprimat este identic cu cel din actul electronic.”.

Suplimentar celor expuse supra, remarcăm că alin. (1) prevede că extrasele se emit în formă electronică, **fără a se reglementa însă faptul că acestea vor fi semnate electronic**, însă în nota de fundamentare la subpct. 3.1 se menționează „Documentele de stare civilă vor avea forma unui fișier în format „PDF” cu semnătura electronică aplicată a specialistului care a executat cererea sau semnătura electronică”. Prin urmare, considerăm necesar ca și în proiectul de lege **să se reglementeze expres și faptul că documentul de stare civilă se semnează electronic**.

3. La Art. I pct. 16 din proiect, articolul 14 din legea menționată este expus într-o nouă redacție, care reglementează autoritățile abilitate să înregistreze faptele și evenimentele de stare civilă. În acest context, **susținem modificările** propuse la punctul 1, care prevăd substituirea cuvintelor „*organele de stare civilă*” cu cuvintele „*autorități abilitate*”. În același timp, exprimăm unele rezerve față de formula enunțată din perspectiva bunei interpretări și aplicări a legii.

Se recomandă ca noțiunea „*organul de stare civilă*” să fie utilizată pentru Agenția Servicii Publice și subdiviziunile acesteia, iar noțiunea „*autorități abilitate*” să includă **atât organele de stare civilă, cât și celelalte entități cu atribuții în domeniul dat**. Pentru a exclude orice posibilă ambiguitate sau confuzie în interpretarea și aplicarea dispozițiilor legale referitoare la terminologia utilizată – respectiv „*organ de stare civilă*” și „*autoritate abilitată*” – considerăm necesar ca, în cadrul articolului 14, să se precizeze expres că „*organul de stare civilă*” este Agenția Servicii Publice și subdiviziunile sale.

Această precizare este esențială pentru asigurarea unui cadru unitar și coerent de aplicare, evitând interpretări și divergențe terminologice care ar putea afecta calitatea și eficiența serviciilor de stare civilă. Totodată, această ajustare va asigura uniformizarea terminologică cu cadrul național existent, care utilizează noțiunea „*organ de stare civilă*” conform redacției în vigoare a *Legii nr. 100/2001 privind actele de stare civilă*.

În acest sens, recomandăm ca lit. a) art. 14 de la pct. 16 din proiect să fie expusă în următoarea redacție:

„a) organele de stare civilă – Agenția Servicii Publice și subdiviziunile teritoriale ale acesteia”.

Suplimentar celor menționate, în partea ce ține de competențele în domeniul stării civile ale autorităților publice locale de nivelul I, remarcăm că conform notei de fundamentare, autoritățile publice locale de nivelul I vor efectua înregistrarea primară a nașterii, căsătoriei și decesului. Totodată, nota de fundamentare, în partea ce ține de

impactul financiar și argumentarea costurilor estimative specificate la pct. 4.2, statuează că utilizarea semnăturii electronice și circulația pe larg a documentelor emise în format electronic **nu presupune cheltuieli suplimentare** din bugetul public național.

Totuși, având în vedere noile atribuții și competențe atribuite autorităților publice locale de nivelul I, acestea se prezumă a fi cu repercusiuni financiare și impact asupra cheltuielilor bugetului local de nivelul I.

Mai mult ca atât, autoritățile publice locale de nivelul I pot solicita, în temeiul prevederilor art. 6 din *Legea nr. 435/2006 privind descentralizarea administrativă*, resurse financiare necesare suficiente acoperirii costurilor competenței delegate de către Parlament. Costul cheltuielilor bugetului de stat în acest scop sunt dificil de estimat la etapa actuală.

În conformitate cu art. 17 alin. (2) din *Legea nr. 181/2014 finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale*, pe parcursul anului bugetar în curs nu pot fi puse în aplicare decizii care conduc la reducerea veniturilor și/sau majorarea cheltuielilor bugetare, dacă impactul financiar al acestora nu este prevăzut în buget, și eventual, nu sunt stabilite sursele de finanțare.

4. Având în vedere că prevederile pct. 1 al Art. I. stipulează că cuvintele „organele de stare civilă” la orice formă gramaticală se substituie cu cuvintele „autorități abilitate”, la forma gramaticală corespunzătoare, în scopul evitării dublării de norme, la pct. 17, se propune excluderea intervenției propuse pentru alin. (3) din art. 15.

5. Referitor la propunerile formulate la pct. 19 (art. 16² din *Legea nr. 100/2001*), observăm că autorii proiectului limitează competența misiunilor diplomatice și/sau a oficiilor consulare ale Republicii Moldova exclusiv la înregistrarea căsătoriei și a divorțului prin acordul comun al soților, cu condiția ca cel puțin unul dintre soți să fie cetățean al Republicii Moldova.

În această logică, considerăm că reglementarea propusă **este incompletă** și nu reflectă pe deplin interesele cetățenilor aflați în afara țării. Este absolut necesar ca misiunile diplomatice și oficiile consulare **să fie abilitate și cu competența de a asigura înregistrarea primară a nașterii și a decesului** cetățenilor Republicii Moldova survenite pe teritoriul Republicii Moldova, în baza certificatelor medicale constatatoare eliberate de instituțiile medico-sanitare din țară.

Această prevedere este esențială în condiții egale și pentru cetățenii Republicii Moldova care, deși se află temporar sau definitiv în străinătate, au copii născuți în Republica Moldova ori au rude decedate în țară și care au nevoie să înregistreze evenimentul de stare civilă.

Lipsa acestei posibilități riscă să genereze dificultăți majore în obținerea documentelor necesare în termene utile, afectând exercițiul drepturilor fundamentale, inclusiv accesul la servicii sociale, de sănătate sau educație. Această extindere a atribuțiilor misiunilor diplomatice și/sau a oficiilor consulare ale Republicii Moldova

va contribui direct la reducerea barierelor administrative cu care se confruntă membrii diasporei în exercitarea unor drepturi fundamentale, precum înregistrarea copilului nou-născut sau obținerea certificatului de deces al unui membru al familiei, fără a fi necesară deplasarea în țară sau recurgerea la proceduri complexe și anevoioase. Or, statul are obligația de a asigura accesul egal la servicii publice pentru toți cetățenii săi, indiferent de locul aflării acestora, cu excepțiile strict reglementate de lege.

Astfel, este necesar de a le asigura solicitanților posibilitatea de a beneficia de mai multe modalități de înregistrare a faptelor și evenimentelor de stare civilă, precum și de a accesa serviciul de eliberare a documentelor de stare civilă, inclusiv online, terminale de plată, solicitarea personală sau prin reprezentant legal la Agenția Servicii Publice, misiuni diplomatice și oficii consulare, autoritățile publice locale sau prin auto-deservire prin intermediul „Cabinetului cetățeanului”, disponibil pe platforma <https://mcabinet.gov.md/>, fapt pentru care este necesară revizuirea în acest aspect.

În susținerea celor expuse, precizăm că proiectul de act normativ cu privire la noua Lege privind actele de stare civilă, elaborat de Ministerul Justiției în comun cu Agenția Servicii Publice și înregistrat în Parlament cu nr. 364 din 04.12.2024, prevede în mod expres, la art. 10 alin. (1), următoarele:

„(1) Misiunile diplomatice și/sau oficiile consulare ale Republicii Moldova asigură:

a) înregistrarea primară a nașterii și a decesului cetățenilor Republicii Moldova produse în Republica Moldova, în baza certificatului medical constatator al nașterii sau, după caz, al decesului, emise de instituțiile medico-sanitare din Republica Moldova;

b) înregistrarea căsătoriei și a divorțului în cazul acordului comun al soților, dacă cel puțin unul dintre soți este cetățean al Republicii Moldova.”

Subliniem că proiectul de lege menționat, fiind rezultatul activității unui grup de lucru, a fost supus mai multor runde de consultări publice cu toți subiecții interesați, inclusiv cu Ministerul Afacerilor Externe, care a susținut pozitiv aceste prevederi.

În acest sens, solicităm ca alineatul (1) al art. 16² de la pct. 19 din proiect să fie expus în redacția menționată supra.

6. De asemenea, potrivit propunerilor formulate la Art. I pct. 19 din proiect (art.16³ din *Legea nr. 100/2001*), notarii sunt împuterniciți să înregistreze doar divorțul în baza acordului comun al soților. În acest context, reiterăm că proiectul de Lege privind actele de stare civilă, cu nr. 364 din 04.12.2024, elaborat de Ministerul Justiției și aprobat de Guvern, extinde atribuțiile notarilor și asupra înregistrării căsătoriei. Acest aspect a fost agreat pozitiv în cadrul consultărilor publice, fiind susținut de societatea civilă, părțile interesate și profesioniștii din domeniu. Astfel, intervenția actuală în sensul menținerii neschimbate a competențelor notarilor nu corespunde politicilor asumate de Ministerul Justiției în domeniul profesiilor și serviciilor juridice, modificări care au fost confirmate la nivel de Guvern. Este important să subliniem că notarul deține pregătirea și răspunderea juridică necesară pentru a efectua înregistrarea căsătoriei, iar această procedură va spori accesibilitatea și calitatea serviciilor publice. Odată ce notarii sunt abilitați să înregistreze divorțul, care este o **procedură juridică mai complexă, și poate fi însoțită de multiple acțiuni conexe**, este firesc să poată înregistra și căsătoria,

care în esență, este o manifestare de voință liberă și bilaterală între părți, și sporește accesul cetățenilor la alegerea serviciilor.

Restrângerea nejustificată a competențelor în această materie, este în detrimentul cetățenilor, reducând accesul acestora la servicii și complicând procedurile care, în esență, pot fi simplificate. Tot la acest aspect, atragem atenția că se constată o neconcordanță între conținutul proiectului de lege și argumentele prezentate în nota de fundamentare aferentă acestuia. Astfel, potrivit notei de fundamentare, una dintre modificările esențiale propuse este atribuirea competenței notarilor pentru înregistrarea căsătoriei, în condițiile stabilite de lege. Cu toate acestea, prevederile privind înregistrarea căsătoriei de către notari lipsesc din conținutul efectiv al proiectului de lege. Această neconcordanță creează confuzie cu privire la politicile propuse în domeniul actelor de stare civilă.

În urma celor expuse, solicităm menținerea competențelor notarilor, atât pentru înregistrarea divorțului, cât și pentru înregistrarea căsătoriei ca un proces întreg, în conformitate cu conceptul proiectului de lege elaborat de grupul de lucru constituit pe platforma Ministerului Justiției, care reflectă în complex, politicile asumate în domeniul modernizării serviciilor de stare civilă și sporirea accesibilității pentru cetățeni.

7. La pct. 21, prin care *Legea nr. 100/2001* se completează cu art. 18², se propune revizuirea numerotării acestuia, or, actul normativ în vigoare nu conține art. 18¹.

8. Referitor la modificările propuse la Art. I pct. 26 din proiect, care vizează articolul 22 alin. (3), remarcăm că redacția în vigoare a acestui alineat permite ca nașterea să fie declarată și de alte persoane decât părinții copilului. Considerăm necesar de a menține această opțiune pentru clarificarea și consolidarea regimului juridic aplicabil declarațiilor de naștere făcute de persoane care nu sunt părinți ai copilului. Or, în practică, există situații în care declarația de naștere poate fi făcută de un reprezentant legal, tutore, sau altă persoană împuternicită să îndeplinească această formalitate în numele părinților.

9. La pct. 29 se va revedea cuprinsul alin. (1) al art. 25 în vederea corelării conținutului acestuia cu denumirea propusă. Astfel, cuvintele „Întocmirea actului de naștere al” din alin. (1) urmează a fi substituit cu cuvintele „înregistrarea nașterii”.

10. La Art. I pct. 31 din proiect, ținem să remarcăm că, în forma în care sunt redată de către autor prevederile art. 27 alin. (5), acestea nu reflectă situația în care are loc decesul nou-născutului în prima săptămână după naștere. În această ordine de idei, pentru menținerea consecutivității logice a evenimentelor de stare civilă, se recomandă completarea proiectului de lege cu o prevedere referitoare la faptul că în cazul sus-menționat, înregistrarea decesului **trebuie să fie precedată de înregistrarea nașterii**.

Mai mult ca atât, redacția propusă la art. 27 alin. (5) este în concordanță cu dispozițiile art. 56 alin. (2) din proiect, care deja prevede că, *în cazul în care se declară*

decesul unui copil, a cărui naștere nu a fost declarată în termenele prevăzute de lege, autoritatea competentă va înregistra mai întâi nașterea, iar apoi decesul.”

Aceste prevederi **confirmă** că nașterea trebuie să fie înregistrată anterior decesului, pentru a exista o cronologie a evenimentelor de stare civilă.

Având în vedere cele expuse, propunem ca art. 27 alin. (5) să fie expus în următoarea redacție:

„(5) Conducătorul instituției medico-sanitare în care s-a produs nașterea și s-a constatat faptul nașterii copilului mort sau, după caz, s-a constatat faptul decesului nou-născutului în prima săptămână după naștere, este obligat în termen de 3 zile de la data constatării faptelor respective, să notifice Agenția Servicii Publice despre faptul nașterii copilului mort sau, după caz, al nașterii și al decesului.”

11. La pct. 38 care conține modificări pentru art. 34, considerăm necesară completarea prevederilor, prin introducerea obligației de a anexa după caz, și decizia privind reducerea vârstei matrimoniale, acolo unde este cazul, în condițiile art. 14 din Codul familiei. Or, similar modului de solicitare a dovezilor privind desfacerea sau încetarea unei căsătorii anterioare, este firesc ca și decizia privind reducerea vârstei matrimoniale să fie inclusă în lista documentelor necesare, deoarece aceasta îndeplinește un rol esențial și anume, confirmarea capacității de a încheia căsătoria.

12. La pct. 45, în partea ce se referă la art. 41 alin. (2) pct. 1) și 2) se sugerează substituirea cuvintelor „declarația” cu cuvintele „cererea”, or, reieșind din raționamentul prevederilor pct. 1 din proiect, autorul are intenția de a substitui cuvântul „declarație” cu cuvântul „cerere”.

13. Cu referire la pct. 47, modificările propuse la art. 43 alin. (2) necesită a fi revizuite în partea ce vizează expunerea prin intermediul mandatului avocatului a acordului pentru desfacerea căsătoriei. În acest sens, menționăm că mandatul avocatului nu este, în general, un document notarial, ci **un contract de reprezentare între client și avocat**. Or, potrivit art. 60 alin. (2) din *Legea nr. 1260/2002 cu privire la avocatură*, mandatul avocatului este o împuternicire profesională și conferă dreptul de reprezentare în proces, dar în cazul unor acte cu caracter personal, cum este acordul de divorț, legea cere o formă specială de procură autentificată notarial pentru a garanta că voința soțului este reală și liber exprimată.

În urma celor expuse, prevederile „sau mandatul avocatului” urmează a fi excluse din proiect.

14. Pct. 49 din proiect, expune în redacție nouă art. 45, după cum urmează: *„Agenția Servicii Publice înregistrează divorțul din oficiu, în temeiul hotărârii judecătorești privind desfacerea căsătoriei, în termen de 3 zile, cu condiția atestării înregistrării căsătoriei desfăcute. În condițiile atestării lipsei actului de căsătorie în fondurile arhivistice ale Agenției Servicii Publice, înregistrarea divorțului în temeiul*

hotărârii judecătorești privind desfacerea căsătoriei este posibilă doar după reconstituirea actului de căsătorie pierdut sau recunoașterea și înscrierea căsătoriei înregistrate în străinătate.”. Aceste reglementări contravin **art. 120 din Constituție**, care prevede caracterul obligatoriu al sentințelor și al altor hotărâri definitive ale instanțelor judecătorești. În primul rând, condiționarea înregistrării divorțului, care are la bază o hotărâre judecătorească de desfacere a căsătoriei, de atestarea existenței actului de căsătorie în registrele Agenției Servicii Publice echivalează, în fapt, cu o suspendare a executării hotărârii instanței până la reconstituirea actului de stare civilă (sau, după caz, până la finalizarea recunoașterii și înscrierii căsătoriei înregistrate în străinătate). Or, o asemenea abordare este problematică din punct de vedere juridic, întrucât o hotărâre judecătorească definitivă produce efecte obligatorii și executorii, iar în cazul divorțului, instanța de judecată constată și dispune **încetarea raportului de căsătorie**. De asemenea, trebuie reținut că, în procesul de examinare a cererii de divorț, instanța a examinat și a admis suficiente probe privind existența căsătoriei, iar hotărârea emisă reflectă deja o constatare juridică a existenței căsătoriei care se desface.

În plus, această prevedere aduce atingere directă și intereselor legitime ale cetățenilor, care rămân, practic, în imposibilitatea de a beneficia de efectele divorțului dispus de instanța de judecată, întrucât divorțul nu va putea fi înregistrat în temeiul hotărârii judecătorești, fără parcurgerea unei proceduri suplimentare, imprevizibile ca durată și complexitate.

Prin urmare, este inadmisibil ca Agenția Servicii Publice să refuze înregistrarea unui divorț pronunțat de instanță pe motivul lipsei unui act din arhiva sa, ignorând astfel caracterul definitiv, executoriu și obligatoriu al hotărârii judecătorești.

În lumina celor expuse, prevederile art. 45, în redacția propusă, nu pot fi susținute, fiind necesară revizuirea acestora astfel încât, înregistrarea divorțului să se facă în temeiul hotărârii judecătorești, fără careva condiționalități.

Totodată, menținerea acestor prevederi contravine prevederilor noului alin. (3) propus la art. 59.

Având în vedere că scopul proiectului este digitalizarea serviciilor publice, considerăm relevantă expunerea art. 45 în următoarea redacție, pentru o mai mare claritate și predictibilitatea normei:

„Articolul 45. Înregistrarea divorțului în baza hotărârii judecătorești

Agenția Servicii Publice înregistrează divorțul din oficiu, în termen de 3 zile de la data furnizării informației din hotărârea instanței judecătorești, prin intermediul sistemelor informaționale de stat sau, după caz, de la data recepționării de către subdiviziunea teritorială a Agenției Servicii Publice din raza teritorială a instanței judecătorești a copiei autentificate a hotărârii respective.”

15. Referitor la pct. 63, la art. 60 atât în denumirea articolului cât și în conținutul acestuia, cuvintele „faptele de stare civilă” la orice formă gramaticală urmează a fi substituite cu cuvintele „evenimentele de stare civilă” la forma gramaticală corespunzătoare.

În acest sens, menționăm că nașterea și decesul sunt evenimente de stare civilă, care se produc independent de voința persoanei. Deși, autorul proiectului a evidențiat această delimitare clară între „faptele” și „evenimentele” de stare civilă în nota de fundamentare, pentru coerența terminologică și logică a actului normativ se recomandă păstrarea acestei distincții și în proiectul de lege.

16. La pct. 64, intervenția propusă pentru art. 61 necesită a fi revizuită, având în vedere că nu este clară intenția autorului de abrogare sau modificare a articolului respectiv.

17. Referitor la pct. 65, se recomandă completarea art. 62 cu un temei suplimentar pentru declararea nulității actului sau documentului de stare civilă, după cum urmează: *„sunt identificate două acte de stare civilă referitoare la același fapt sau eveniment, dintre care cel puțin unul a fost întocmit în temeiul unei hotărâri judecătorești.”*

În susținerea acestei propuneri, menționăm că în procesul de elaborare a proiectului, actorii interesați, inclusiv Agenția Servicii Publice, ne-au semnalat aspectele problematice întâlnite în practică, în special în situațiile în care sunt identificate două acte de stare civilă referitoare la același fapt sau eveniment. Omiterea acestui temei juridic de nulitate ar conduce la menținerea formală a ambelor documente, generând astfel existența unor înregistrări contradictorii în registrele de stare civilă.

Prin urmare, **completarea propusă este necesară** pentru asigurarea clarității și corectitudinii procesului de evidență a faptelor și evenimentelor de stare civilă și pentru prevenirea situațiilor juridice conflictuale ce decurg din existența unor acte duble referitoare la același fapt sau eveniment de stare civilă, mai ales în cazurile în care actele respective sunt date diferite.

În contextul acestei propuneri, se impune, în mod imperios și o intervenție corespunzătoare la art. 63 alin. (1) de la pct. 65, prin care competența de a anula actele sau documentele de stare civilă în cazul menționat supra să fie atribuită expres instanței de judecată.

18. La pct. 65, la art. 63 alin. (1) textul „art. 50 alin. (1)” urmează a fi substituit cu textul „art. 62 alin. (1)”, or, trimiterea este eronată, cu luare în considerare a recomandărilor expuse la punctul precedent.

19. În virtutea faptului că proiectul de act normativ intervine cu o serie de modificări atât de ordin terminologic, cât și de excludere a principiului teritorialității solicitării înregistrării faptelor și evenimentelor de stare civilă, se impune necesitatea de a revizui art. 66 din Legea nr. 100/2001 în scopul asigurării unei concordanțe cu celelalte modificări. Adițional reiterăm că, în cadrul discuțiilor grupului de lucru, Agenția Servicii Publice a semnalat dificultățile și situațiile problematice întâlnite în practică, subliniind necesitatea introducerii unor temeiuri suplimentare privind modificarea, rectificarea sau completarea actului de stare civilă, pentru a asigura un

cadru legal clar, adaptat realităților practice și pentru a facilita corectitudinea și exactitatea înregistrărilor din actele de stare civilă, prevederi care au fost susținute în procesul de consultare publică.

În acest sens, **se propune completarea** proiectului după pct. 66 cu un punct nou, cu următorul cuprins:

„67. **Articolul 66:**

la alineatul (1) cuvintele „organul de stare civilă de la domiciliul solicitantului” se substituie cu cuvintele „Agenția Servicii Publice”;

la alineatul (2):

cuvintele „Organul de stare civilă” se substituie cu cuvintele „Agenția Servicii Publice”;

la litera b) cuvintele „la întocmirea actului” se substituie cu cuvintele „la înregistrarea faptului sau evenimentului”;

se completează cu literele d)-i) cu următorul cuprins:

„d) se solicită excluderea datelor despre tată, înscrise la cererea mamei, în lipsa documentelor ce confirmă paternitatea”;

e) se solicită excluderea datelor despre tată, prin înlăturarea prezumției de paternitate a soțului/fostului soț al mamei copilului;

f) în actul de stare civilă se atestă înscrierea numelui și/sau prenumelui în formă ortografică greșită sau, după caz, în forma arhaică, populară sau hipocoristică;

g) se solicită modificarea formei de scriere a numelui de proveniență străină;

h) se solicită înscrierea în actul de naștere a apartenenței etnice, declarate pe propria răspundere;”

i) a fost modificat sau anulat actul de stare civilă ori documentul care a constituit temeiul înregistrării respective;

j) este necesară înregistrarea unei mențiuni..

la alineatul (4) cuvintele „Agenția Servicii Publice” se substituie cu cuvintele „Guvern”.

20. Suplimentar celor expuse, este necesar de a se interveni cu modificări și la art.67, 69, 70 și 71 în scopul asigurării unei concordanțe cu modificările conceptuale și terminologice din proiect, pentru a nu crea incoerență și interpretări confuze.

Subsecvent, ținând cont că art. 72 al *Legii nr. 100/2001 privind actele de stare civilă* se propune a fi abrogat, în contextul abrogării capitolelor V-IX, suma de 257,5 mii lei planificată în bugetul Cancelariei de Stat pentru compensarea cheltuielilor legate de confecționarea formularelor și certificatelor de starea civilă, urmează a fi exclusă din CBTM pentru anii 2026-2028.

II. Modificările propuse pentru alte acte normative (Codul familiei, Codul civil, Codul de procedură civilă ș.a.)

21. Se recomandă revizuirea formulărilor care fac referire la denumirea *Legii nr. 100/2001 privind actele de stare civilă*, în vederea utilizării uniforme și corecte a denumirii actului normativ (de exemplu: la Art. II. pct. 6 este indicat textul „Legea cu privire la actele de stare civilă; la Art. II. pct. 16 este indicat „Legea privind la actele

de stare civilă”; la Art. III. pct. 2 – „Legii cu privire la actele de stare civilă”; la Art. IV. pct. 4 și pct. 5 – „legii privind actele de stare civilă”, etc.).

22. Referitor la modificările propuse în Art. II pentru *Codul familiei nr.1316/2000*, în special pct. 7 ce vizează art. 14 alin. (2), care prevede că reducerea vârstei matrimoniale se admite cu acordul părinților, considerăm necesară clarificarea regimului juridic aplicabil în situațiile în care minorul are doar un singur părinte. Instituirea condiției acordului ambilor părinți urmărește obținerea unui consens familial extins și o decizie echilibrată în privința unui pas important precum căsătoria. Totodată însă, formularea propusă poate genera ambiguități în practică, în special în cazul când copilul are doar un singur părinte. În lipsa unei reglementări clare, **există riscul ca cererile de autorizare a căsătoriei minorului să fie respinse pe motivul neprezentării „acordului ambilor părinți”, în condițiile în care acest lucru, de facto, este imposibil.**

Prin urmare, propunem la alin. (2) al art. 14, după cuvântul „*minorului*,” completarea cu cuvintele „*cu excepția cazului când minorul are doar un părinte*,”.

În această ordine de idei, se impune necesitatea de a revizui și intervenția propusă pentru art. 41 alin. (2) lit. b) de la pct. 16 din proiect, și anume substituirea cuvântului „*părintelui*” cu cuvintele „*părinților, cu excepția cazului când minorul are doar un părinte*”.

23. La pct. 21 din proiect, pentru o expunere mai coerentă, se propune ca art. 47 alin. (1) să aibă următorul cuprins:

„(1) *Proveniența copilului de la mamă (maternitatea) se stabilește în baza datelor înregistrării constatării medicale a nașterii copilului de la o anumită femeie într-o instituție medico-sanitară.*”.

24. Referitor la modificările propuse în Art. III pentru *Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107/2002*, și anume art. 170 alin. (3), care prevede că „*procedura de înregistrare a faptelor și evenimentelor de stare civilă, de eliberare a documentelor de stare civilă, modul de modificare și reconstituire a actelor de stare civilă, precum și termenele de păstrare a acestora, procedura de anulare și recunoaștere a nulității actelor de stare civilă se stabilesc prin acte normative*”, considerăm necesară o clarificare suplimentară privind nivelul de reglementare. Sintagma „*acte normative*” are un caracter generic, de la legi și hotărâri de Guvern, până la actele normative emise de autoritățile administrative, inclusiv Agenția Servicii Publice.

În acest context, utilizarea termenului „*acte normative*” poate crea incertitudine juridică în ceea ce privește forța juridică a reglementărilor aplicabile acestui domeniu, care este de o importanță majoră. Pentru a asigura stabilitatea, claritatea și ierarhia reglementărilor, considerăm că procedura privind anularea, recunoașterea nulității, modificarea, reconstituirea și păstrarea actelor de stare civilă **ar trebui reglementată prin hotărâre a Guvernului.**

Prin urmare se propune la art. 170 alin. (3), substituirea cuvintelor „prin acte normative” cu cuvintele „de Guvern”.

25. Referitor la Art. V, prin care se operează modificări și completări la *Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală*, menționăm că pe lângă faptul delegării de noi competențe pentru autoritățile administrației publice locale, la art. 29, în partea ce ține de atribuțiile primarului, la litera j) se propune substituirea cuvintelor „funcționarea serviciului stare civilă” cu cuvintele „condițiile pentru înregistrarea faptelor și evenimentelor de stare civilă”. Astfel, modificarea în cauză **crează confuzie**, în sensul că se percepe ca trecerea, de la existența unei competențe ale primarului, la asigurarea unor condiții tehnice pentru înregistrarea faptelor și evenimentelor. De altfel, într-adevăr, sarcina de înregistrare a faptelor și evenimentelor de stare civilă se pun în seama secretarului consiliului local (înregistrarea nașterii, căsătoriei și decesului), prin completarea la art. 39 alin. (1) cu lit. s).

26. Referitor la modificările propuse la *Legea nr. 242/2010 cu privire la taxele consulare*, este important de menționat că autorii proiectului propun, la pct. 3 din proiect, excluderea cuvintelor „act de stare civilă” din Anexa nr. 1. Această modificare presupune că serviciile respective vor fi prestate gratuit de către misiunile diplomatice și/sau oficiile consulare ale Republicii Moldova.

Totuși, trebuie subliniat că prestarea acestor servicii implică inevitabil anumite costuri administrative și operaționale. În acest context, excluderea taxei consulare pentru „actele de stare civilă” va duce la diminuarea veniturilor colectate în bugetul de stat, ceea ce constituie un **impact bugetar direct**. În conformitate cu prevederile *Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative*, orice proiect de act normativ care generează influențe asupra bugetului public trebuie să fie însoțit de o notă de fundamentare detaliată. Aceasta trebuie să includă explicit informații privind veniturile ratate sau generate, în baza noilor reglementări propuse. Prin urmare, este necesar ca autorii proiectului să reflecte acest impact bugetar în nota de fundamentare, conform cerințelor legale, pentru a asigura transparența procesului legislativ și efectelor financiare ale modificărilor propuse.

27. În contextul propunerii expuse supra la punctul privind înregistrarea căsătoriei, se impune necesitatea de a interveni cu modificări în *Legea nr. 246/2018 privind procedura notarială*, după cum urmează:

„Articolul 11 alineatul (1) se completează cu litera q¹) cu următorul cuprins:
q¹) înregistrarea căsătoriei;”

„Se completează cu articolul 40¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 40¹. Înregistrarea căsătoriei

(1) Căsătoria se înregistrează în temeiul cererii depuse de către viitorii soți la orice notar.

(2) Procedura de înregistrare a căsătoriei este reglementată de Legea nr. 100/2011 cu privire la actele de stare civilă și Codul familiei.”

28. Potrivit Art. X Dispoziții finale, acesta prevede că legea urmează să intre în vigoare la data de 1 septembrie 2025, iar în termen de 3 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, Guvernul urmează să aducă în concordanță cadrul normativ subsecvent și să adopte actele necesare pentru executarea legii. Totuși, termenul propus este insuficient pentru a asigura o implementare eficientă și coerentă a noilor prevederi. Proiectul de lege conține o serie de modificări substanțiale, inclusiv de natură conceptuală, care vor necesita atât elaborarea proiectelor de modificare a actelor normative subordonate legii, cât și adaptări instituționale, pregătirea personalului implicat, precum și familiarizarea societății cu noile prevederi.

Or, în cazul intrării în vigoare a noilor prevederi în termen atât de restrâns, există riscul apariției blocajelor administrative, aplicării incorecte sau neuniforme a noilor prevederi, precum și la dificultăți în familiarizarea autorităților și beneficiarilor cu noile reguli.

În acest context, conform opiniei mai multor autorități avizatoare la acest proiect de lege, se recomandă, ca termenul de intrare în vigoare să fie extins la cel puțin 6 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, iar în termen de 6 luni de la data publicării, **Guvernul să întreprindă măsurile necesare pentru punerea în aplicare a legii**. Această abordare va permite o tranziție mai etapizată, va asigura coerența legislativă și evitarea disfuncționalităților instituționale, oferind tuturor actorilor implicați timpul necesar pentru familiarizare și adaptare.

29. Cu referire la Art. XI Dispoziții tranzitorii, menționăm că numerotarea alineatelor necesită ajustare, astfel încât să se respecte consecutivitatea logică și formală a acestora.

Totodată, prevederile alineatului (5) lit. d) sunt inoportune, or, conform art. 7 din proiectului de lege, în noua redacție a art. 7 din *Legea nr. 100/2001* va fi prevăzut expres că în baza actelor de stare civilă se eliberează extrase de pe actele de stare civilă.

În acest context, norma prevăzută la alin. (5) lit. d) este inutilă, deoarece reiterează o reglementare deja prevăzută expres în lege. Prin urmare, menținerea acestui alineat va crea suprapuneri normative și poate genera confuzii în aplicare.

Referitor la alineatul (5) lit. b) (care, conform renumerotării corecte, ar urma să fie alineatul (6), lit. b)), nu este clară necesitatea includerii acestei prevederi în dispozițiile tranzitorii. Competența Agenției Servicii Publice de a înregistra căsătoriile este deja reglementată expres în textul legii, iar reiterarea acesteia în dispozițiile tranzitorii este inutilă. Totodată, având în vedere modificările propuse privind competențele autorităților abilitate să înregistreze faptele și evenimentele de stare civilă, propunem alin. (6) lit. b) în următoarea redacție:

„b) în cazul cererilor de înregistrare a căsătoriilor, autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi, notarii și misiunile diplomatice și/sau oficiile consulare ale Republicii

Moldova, vor asigura înregistrarea solemnă a căsătoriilor. Declarația semnată olograf de către soți și autentificată cu semnătură electronică de către reprezentantul autorității abilitate să înregistreze căsătoria, se transmite Agenției Servicii Publice pentru înregistrarea căsătoriei.”.

Având în vedere cele expuse, Guvernul comunică susținerea, de principiu, a proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (*inițiativa legislativă nr. 235 din 18.06.2025*), cu luarea în considerare a recomandărilor și observațiilor de ajustare menționate supra.